

Bản tin

Nº10

10 - 2008

Trung tâm Bồi dưỡng nghiệp vụ báo chí - Hội Nhà báo Việt Nam

Cúm gia cầm

Sống trong ảnh họa

Lời cảm ơn

Đến từ nhiều cơ quan báo chí, quốc gia khác nhau, nhưng cuối cùng chúng tôi gồm 6 giảng viên và 14 phóng viên đã cùng nhau thực hiện xong Bản tin về "Việt Nam với cuộc chiến chống dịch cúm gia cầm". Những ngày đầu, nhiều người trong chúng tôi đều có chung tâm trạng e ngại vì tại thời điểm làm Bản tin thì dịch cúm gia cầm lại không "nóng". Những người đầu tiên giúp chúng tôi "sống" lại trong không khí không chế dịch cúm gia cầm bùng phát tại 26 quốc gia trên thế giới là những cán bộ của Tổ chức Y tế thế giới tại Việt Nam. Tiếp đến, sẽ không thể có những bài viết "đa chiều", phóng sự ảnh ấn tượng nếu không có sự giúp đỡ của cấp ủy, chính quyền địa phương và sự chỉ dẫn nhiệt tình bắt nguồn từ cái "Tâm" của những cán bộ thú y, người dân các huyện Thạch Thất, Thường Tín (Hà Nội)... Chỉ với độ dài 20 trang, hy vọng Bản tin đã mang đến cho độc giả những góc nhìn khác nhau về những nỗ lực của Việt Nam trong cuộc chiến chống dịch cúm gia cầm.

Bản tin này được thực hiện với sự tài trợ của thành phố Genève (Thụy Sĩ)

Những người thực hiện bản tin (Từ trên xuống, từ trái qua phải):

Dương Phúc Bản (Báo Hà Nội Mới), **Vũ Thanh Hà** (Báo Hà Nam), **Đào Thanh Huyền** (Phóng viên tự do), **Hoàng Văn Anh** (Báo Sức khỏe và Đời sống), **Lê Thị Kim Oanh** (Báo An ninh Hải Phòng), **Dương Thị Kim Hiếu** (Báo Bắc Giang), **Hoàng Hải Yến** (Báo Sức khỏe và đời sống), **Carole Vann** (Hãng Thông tấn Infosud, Thụy Sĩ), **Trần Văn Tiến** (Báo điện tử VTC News), **Nguyễn Thị Thanh Xuân** (Báo Tài nguyên-Môi trường), **Phó Cẩm Hoa** (Đài Tiếng nói Việt Nam), **Phạm Thị Hà Minh** (Báo Le Courier du Viet Nam), **Nguyễn Thị Minh Yến** (Báo Nông thôn ngày nay), **Phan Thị Hải Phương** (Báo Nhân dân), **Anne-Laure Porée** (Giảng viên ĐH báo chí Lille, Pháp), **Hàn Quốc Khánh** (Báo Cựu chiến binh Việt Nam), **Lê Văn Minh** (Báo ảnh Việt Nam), **Trần Thị Uyên** (Báo Bắc Ninh).

Mục lục

- 4 Hà Vỹ: Ổ dịch tiềm ẩn
- 5 Bình Yên đã... yên bình?
- 6 Huy động tổng lực khống chế dịch cúm gia cầm
- 7 Nữ cán bộ thú y "vác tù và hàng tổng"
- 8 "Gia đình tôi không sợ cúm gia cầm"
- 9 Những khoảnh khắc giật mình về... con gà
- 12 "Có gì mà phải sợ"
- 13 Phái yếu nói gì về dịch cúm gà?
- 14 "Chúng tôi phải làm việc trong sự kì thị"
- 15 Đúng chưa những điều "tôi nghĩ ..."?
- 16 Ẩn họa mối nguy ô nhiễm nguồn nước
- 17 Mầm bệnh đua nhau vượt biên
- 18 Người hùng ở vùng dịch
- 19 Thông tin cần biết
- 20 Gìn giữ nguồn gen quý

Lời tựa

Chúng ta đang cầm trên tay ấn phẩm "Cúm gia cầm - Sống trong ẩn họa".

Đã 5 năm qua, chúng ta sống trong bầu không khí mà nguy cơ bùng phát dịch cúm gia cầm có thể xảy ra bất cứ lúc nào nếu chúng ta không cảnh giác từ trong ý thức đến hành động.

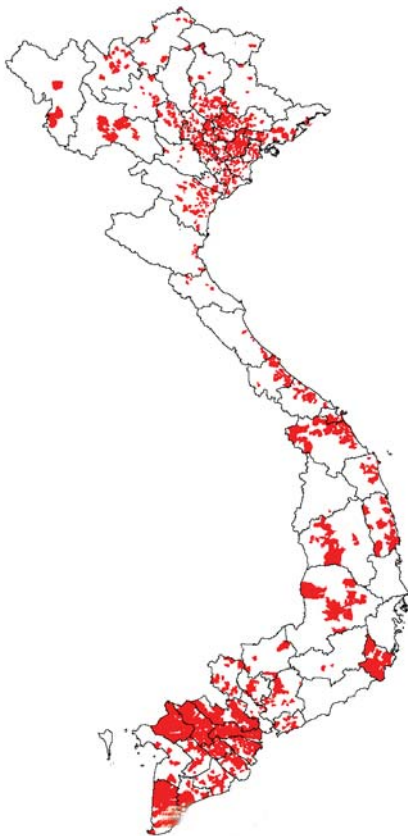
Bản tin "Cúm gia cầm - Sống trong ẩn họa" lấy bối cảnh chính là huyện Thạch Thất (Hà Nội) và một số địa phương từng lao đao vì dịch cúm. Chúng tôi đã gặp gỡ lãnh đạo địa phương, nhiều người dân, phản ánh cuộc chiến đấu cam go thời dịch bùng phát, những thiệt hại do dịch cúm gây nên trong đời sống kinh tế, văn hóa; phản ánh những cái đúng và chưa đúng trong hành vi, cử chỉ của con người khi nguy cơ tái bùng phát dịch cúm gia cầm vẫn còn.

Dịch cúm gia cầm tuy xa mà gần. Xuất bản Bản tin "Cúm gia cầm - Sống trong ẩn họa", chúng tôi muốn góp phần nâng cao ý thức cảnh giác trong mỗi người, để đẩy nguy cơ tái phát dịch cúm gia cầm ra xa đời sống chính trị, kinh tế, văn hóa... của đất nước chúng ta.

Quốc Khánh

Bệnh cúm gia cầm là bệnh truyền nhiễm do vi rút gây ra trên gia cầm. Bệnh cúm gia cầm thể độc lực cao (HPAI), nguy hiểm có tốc độ lây lan nhanh và tỷ lệ chết cao trong đàn gia cầm nhiễm bệnh. Vi rút cúm gia cầm gây bệnh cho gà, vịt, ngan, ngỗng, chim cút, đà điểu, chim hoang dã và nguy hiểm hơn có thể lây sang và gây chết người. H5N1 là một phân nhóm có khả năng gây nhiễm cao của vi rút cúm gia cầm. Chủng vi rút này đầu tiên được phát hiện xâm nhiễm trên người tại Hồng Kông năm 1997. Bệnh do vi rút cúm H5N1 tít A thuộc họ Orthomyxoviridae gây ra, gọi tắt là cúm A.

Bản đồ dịch tễ dịch cúm gia cầm 2003-2004

Giai đoạn cuối 2003 đầu 2004, Việt Nam là tâm điểm của dịch cúm gia cầm, với 2574 xã của 381 quận huyện thuộc 57 tỉnh xuất hiện dịch cúm gia cầm.

Nhưng đến năm 2008, Việt Nam chỉ xuất hiện những ổ dịch nhỏ lẻ tại 74 xã của 51 huyện thuộc 27 tỉnh. Hiện nay chỉ có Nghệ An còn dịch cúm gia cầm.

Nguồn: WHO

- Từ năm 2003 đến 2008, Việt Nam xuất hiện 2490 ổ dịch.
- Hơn 250 triệu con gia cầm đã bị chết hoặc tiêu hủy
- Đã có 106 người mắc cúm A (H5N1), trong đó 52 người đã tử vong.
- Theo cảnh báo của WHO, Việt Nam đang ở giai đoạn 3 trong 6 giai đoạn Đại dịch cúm: Đó là người nhiễm một loại vi-rút mới, nhưng không có (hoặc hiếm khi xảy ra) lây truyền từ người sang người.

Thạch Thất, địa phương xuất hiện ổ dịch cúm gia cầm đầu tiên của Hà Nội (vào tháng 1-2 năm 2004), đã dốc toàn lực để bao vây, khống chế và dập tắt hoàn toàn dịch. Sau dịch cúm, đàn gia cầm của toàn huyện vẫn tiếp tục tăng.

- Nằm phía Tây Hà Nội

- Diện tích tự nhiên: 20.250 ha

- Dân số: 179.800 người

- 9/23 xã, thị trấn bị dịch cúm (Ngày 27-1-2004 xuất hiện ổ dịch đầu tiên ở thôn Lại Khánh, xã Lại Thượng, làm 140/160 con chết); sau đó lan sang hộ khác cùng xóm làm 40/170 con chết.

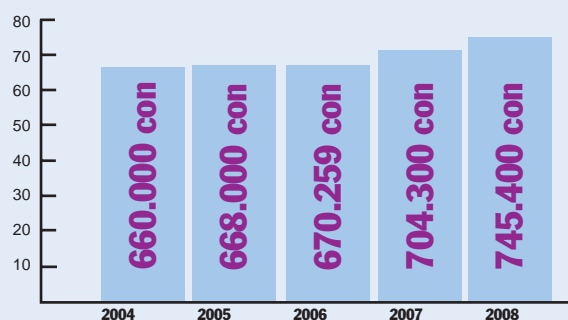
Kinh phí chống dịch

+ 140 triệu đồng mua vật tư bảo hộ lao động, vật tư chốt kiểm dịch, chi công cho người tham gia phòng, chống dịch của huyện

+ Công trực ở chốt kiểm dịch: 70.000 đồng/ người/ ngày; bao gồm công an, bộ đội, quản lý thị trường, thú y, tình nguyện viên.

+ Tạm ứng mỗi xã bị dịch 10 triệu đồng để tổ chức tiêu hủy gia cầm, tiêu độc khử trùng chuồng trại, đường làng ngõ xóm.

Khôi phục chăn nuôi sau dịch

Hà Vỹ: Ổ dịch tiềm ẩn

Bất an: Chợ đầu mối gia cầm Hà Vỹ có từ năm 1990, là nơi trung chuyển gia cầm khắp nơi đổ về. Gọi chợ đầu mối cho "oách" thực chất chỉ là vài dãy nhà tạm lụp xụp, ảm thấp, môi trường ô nhiễm nghiêm trọng.

Bón giờ sáng, trời còn tối đen, chợ gia cầm Hà Vỹ, xã Lê Lợi (Thường Tín, Hà Nội) đã náo nhiệt người, xe, đèn điện lập lòe và những âm thanh hỗn loạn của hàng ngàn, vạn con gà, vịt, ngan từ khắp các nơi đổ về... Chợ hoạt động 24/24h. Trung bình lượng gia cầm bán tại chợ mỗi ngày khoảng 30 đến 40 tấn. Ngoài các xe chở gia cầm với trọng tải lớn 5-15 tấn còn lại chủ yếu là xe máy cơ động không có mái che, được nhốt trong những chiếc lồng không che dầy, nên khắp khu vực này lông gà, ngan, vịt bay lơ lửng trong không trung.

Kiểm soát không xuể

Con đường qua chợ là đường đá cấp phối ít được nâng cấp nên dù ngày mưa hay nắng lúc nào cũng đầy phân gia cầm, mùi xú ối nồng nặc. Ngoài các hộ buôn bán tập trung ở ngã ba đầu làng thì trong làng Hà Vỹ còn có tới 700-800 hộ dân làm nghề giết mổ nhỏ lẻ trong khu dân cư, mỗi hộ giết mổ từ 20-100 con gia cầm/ngày. Nguồn nước thải đổ trực tiếp ra cống rãnh gây ô nhiễm môi trường, ảnh hưởng đến sức khỏe của người dân.

Ngay đầu chợ Hà Vỹ, Trạm kiểm dịch liên ngành hoạt động 24/24h để kiểm tra,

giám sát việc vận chuyển gia cầm ra vào chợ. Gia cầm vận chuyển về chợ đều phải có giấy chứng nhận kiểm dịch. Sau khi gia cầm được giết mổ, Trạm sẽ kiểm tra và cấp giấy chứng nhận được mang hàng đi các tỉnh tiêu thụ, trong đó phần lớn gia cầm ở đây được tiêu thụ tại nội thành Hà Nội và TP.Hà Đông.

Định kỳ, mỗi tuần một lần chốt kiểm dịch tại chợ lấy mẫu máu gia cầm gửi tới cơ quan chức năng kiểm tra kháng thể. Việc vệ sinh cơ giới được Trạm kiểm dịch thực hiện mỗi ngày 1 lần vào buổi tối, và vệ sinh hoá chất 3 lần/tuần. Song do lượng người đến giao thương đông, gia cầm tiêu thụ lớn và còn không ít lượng gia cầm được đưa vào chợ bằng các con đường chui mà lực lượng làm công tác kiểm dịch ở đây chưa thể kiểm soát hết, nên công tác vệ sinh không đảm bảo.

Thờ ơ...

Người dân và bà con tiểu thương chỉ quan tâm tới lợi nhuận từ những chuyến hàng và cảm thấy quen tai với những lời cảnh báo SOS. Thờ ơ, coi thường đã trở thành căn bệnh trầm kha đối với những người buôn bán ở đây, còn cơ quan chức năng mong muốn làm thì nhiều nhưng

thực chất triển khai cũng chưa được bao nhiêu. 13 giờ trưa, bữa cơm trưa chóng vánh của bà con tiểu thương diễn ra ngay bên cạnh các lồng gà, vịt, ngan, gia cầm cứ kêu, người mua mặc sức chọn lựa, người bán tay vừa cân hàng vừa xúc cơm, gấp bún ngon lành đưa đồ ăn vào miệng.

Ở giữa chợ xung quanh là hàng ngàn con gia cầm, xen lẫn mùi hôi nồng nặc, chị Nguyễn Thị Mơ, một chủ hộ chăn nuôi ở Hà Nam mang vịt đến chợ tiêu thụ tâm sự: "Báo chí, truyền hình, loa đài... suốt ngày đưa tin báo động dịch cúm gia cầm, mãi rồi thấy quen, thấy nhàm, mà từ mấy năm nay tại chợ có xuất hiện ổ dịch nào đâu mà lo!. Nói rồi chị mở bọc cơm nắm đã chuẩn bị từ sáng ra ăn, tỉnh bơ chẳng cần rửa tay, rửa chân. Sự thờ ơ với môi trường ô nhiễm và an lòng với những gì diễn ra ở đây là tâm trạng thường trực của các hộ tiểu thương buôn bán tại chợ. Họ không hề biết rằng sức khỏe và tính mạng họ đang bị đe dọa hàng ngày bởi các ổ dịch tiềm ẩn ở chợ có thể bùng phát bất cứ lúc nào.

Phúc Bản

Chợ mới xây chặm

Năm 2006 UBND huyện Thường Tín đã duyệt dự án xây dựng chợ gia cầm Hà Vỹ cách xa khu dân cư với diện tích khoảng 16.753m², kinh phí khoảng 14 tỷ đồng. Theo kế hoạch đầu năm 2009 chợ sẽ đi vào hoạt động. Tháng 10-2008 chợ mới san lấp được mặt bằng, xây tường bao, rãnh thoát nước. Các hạng mục quan trọng như: Nhà ban quản lý chợ, khu thu gom rác thải, sân, đường và 24 nhà cầu với 216 kiốt chưa triển khai được.

Tiếp xúc trực tiếp với gia cầm như thế này có thể lây nhiễm dịch bệnh.

Bình Yên đã... yên bình?

Tiêm phòng: Nhiều người dân ở Bình Yên (Thạch Thất, Hà Nội) giờ đây vẫn lo lắng về nguy cơ dịch cúm gia cầm có thể tái phát. Đa số ý thức được nếu dịch xảy ra thì thiệt hại không chỉ là kinh tế. Tiêm phòng được coi là biện pháp phòng chống dịch hiệu quả.

Gia cầm nuôi thả trong khu dân cư - khó khăn trong phòng chống dịch ở Bình Yên.

"Chỉ cần một con bị mắc bệnh thôi là mọi công sức sẽ đổ xuống sông, xuống biển hết". Vừa nói vừa dẫn chúng tôi đi thăm quan khu chuồng chăn nuôi của gia đình, chị Hoàng Thị Hương, một hộ chăn nuôi gà của địa phương cho biết: Gia đình chị hiện có hơn 200 gà công nghiệp nuôi nhốt tập trung và khoảng 100 gà ta nuôi theo hình thức thả vườn. "Nuôi nhiều thế nên những năm qua gia đình tôi chủ động việc tổ chức tiêm phòng. Chúng tôi ý thức được việc tiêm vắc xin phòng dịch cúm gia cầm là hết sức quan trọng, đảm bảo an toàn cho đàn vật nuôi. Trong trường hợp có gia cầm nuôi bổ sung, hay ấp nở gia đình đều báo cáo kịp thời với cán bộ thú y, để thực hiện việc tiêm phòng"

"Mặc dù chỉ nuôi thả vài con thôi, nhưng chúng tôi cũng rất chú trọng đến việc tiêm phòng." Anh Nguyễn Văn Thế, một hộ dân khác ở địa phương cho biết thêm. "Tuy nhiên, có một khó khăn đối với những hộ nuôi ít như chúng tôi, khi cho ấp nở hoặc mua bổ sung đàn việc tiêm phòng đôi khi chưa được kịp

thời". Trong nhà anh hiện tại có 30 con gà nhỏ, tháng trước khi xã tổ chức tiêm thì chưa đến tuổi, nay thì đã quá tuổi tiêm nhưng vẫn đang phải chờ tiêm bổ sung.

"Đó là một khó khăn trong công tác tiêm phòng ở địa phương". Chị Vương Thị Mùi, trưởng Ban chăn nuôi thú y xã lý giải: "Tập quán chăn nuôi của người dân phần nhiều vẫn theo kiểu tận dụng, nhỏ lẻ, và nằm phân tán trong khu dân cư. Việc bổ sung đàn thường xuyên diễn ra, đôi khi cán bộ thú y chưa thể nắm bắt được kịp thời nếu các hộ gia đình không chủ động báo cáo. Bên cạnh đó một lọ vắc xin

H5N1 ít nhất cũng là 100 liều. Nếu một hộ chỉ có vài chục con thì phải chờ đủ số lượng gia cầm cần thiết mới thực hiện được, đỡ lãng phí. Vắc xin khi đã mở ra, phải sử dụng ngay trong ngày, sau đó sẽ không có tác dụng nữa".

Phòng bệnh hơn chữa bệnh

Theo các chuyên gia của Tổ chức FAO, đàn gia cầm sau khi được tiêm vắc xin H5N1, về cơ bản sẽ phòng dịch tốt. Những năm qua Bình Yên đều tổ chức thực hiện tiêm phòng cúm H5N1 bắt buộc 2 lần/năm đối với tất cả đàn gia cầm thuộc diện phải tiêm. Ngoài 2 đợt tiêm đại trà, xã còn tổ chức tiêm bổ sung hàng tuần, hàng tháng cho các đàn mới nhập hoặc đã đủ ngày tuổi theo quy định.

"Để làm tốt công tác tiêm phòng vắc xin, cấp ủy chính quyền địa phương giao cho lực lượng thú y xã theo dõi chặt chẽ số liệu tổng đàn gia cầm, thống kê chi tiết, cụ thể trước thời điểm tiêm đại trà và quản lý chặt số gia cầm mới nhập về, đặc biệt là thủy cầm để tiêm phòng bổ sung", ông Lê Văn Mão, Chủ tịch UBND xã khẳng định.

Còn nhớ đầu năm 2004, khi dịch cúm gia cầm bùng phát, nhiều hộ chăn nuôi ở Bình Yên đã một phen khốn đốn. Toàn xã có tới hơn 1,4 vạn con gia cầm (chiếm khoảng 1/4 tổng đàn) bị chết và tiêu hủy, thiệt hại về kinh tế lên đến cả tỷ đồng. Theo chị Mùi: "Sau trận dịch năm đó, dân Bình Yên đã học được cách phòng chống, bảo vệ an toàn đàn vật nuôi. Và từ bốn năm nay trên địa bàn xã đã không để dịch cúm gia cầm xảy ra."

Vũ Hà

Xã Bình Yên

Tổng diện tích tự nhiên	- 1067ha
Dân số	- 9632 người
Nghề truyền thống	- Đào đá ong
85% hộ dân tham gia chăn nuôi gia cầm	
Tổng đàn gia cầm (tính đến tháng 8-2008) gần 34 nghìn con	
Quy hoạch đến năm 2015	- 600ha đất giành cho phát triển khu công nghiệp

© Kim Oanh

Chị Bùi Tuệ Minh-Phụ trách bếp ăn Trường mầm non 5, phường Ngọc Hà, quận Ba Đình: "Toàn trường có hơn 500 cháu, bữa ăn vừa đảm bảo dinh dưỡng, vừa an toàn vệ sinh là cả một vấn đề. Trong những ngày có dịch, nhà trường, cụ thể là các cô giáo chủ nhiệm cùng với các bậc phụ huynh thống nhất kiên quyết loại bỏ món gà ra khỏi thành phần bữa ăn. Đồng thời động viên các cháu tích cực làm vệ sinh cá nhân như rửa tay bằng xà phòng trước, sau bữa ăn, súc miệng bằng nước muối, đeo khẩu trang khi ra ngoài đường cũng như hạn chế đến những chỗ đông người..."

Kim Oanh

© Hoàng Anh

Chuẩn bị vật tư phun hóa chất làm sạch môi trường tại xã Chàng Sơn huyện Thạch Thất.

Huy động tổng lực khống chế dịch cúm gia cầm

Tập trung: Bên cạnh sự nỗ lực thoát nghèo từ các hộ dân bị ảnh hưởng do dịch cúm gia cầm gây ra thì công tác phòng chống dịch cúm gia cầm cũng đang được các lực lượng chức năng trên địa bàn đẩy mạnh nhằm bảo vệ cuộc sống bình yên cho gần 180 nghìn người dân.

Hệ thống y tế cơ sở đã từng bước được tăng cường về nhân lực, các trang thiết bị như la bo xét nghiệm, các test thử nhanh... để thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch lan rộng. Tận mắt chứng kiến mới thấy được những khó khăn của cán bộ ngành y trong công tác phòng chống dịch bệnh, họ phải chu toàn từ nhân lực, vật dụng đến việc bám sát địa bàn, thậm chí ăn ngủ cùng ổ dịch để cuộc sống của người dân được bình yên...

Trong số những y bác sĩ không quản ngày đêm "cắm chốt" tại vùng dịch còn có BS. Trịnh Duy Ứng, Giám đốc Trung tâm y tế dự phòng huyện Thạch Thất cùng tập thể cán bộ công nhân viên trung tâm đã tích cực triển khai hàng loạt các kế hoạch:

Tăng cường nguồn nhân lực: Ngoài 38 cán bộ y tế của Trung tâm y tế dự phòng huyện thường xuyên kiểm tra, giám sát công tác phòng chống dịch bệnh thì y tế tuyến cơ sở đã được tăng cường với 136 cán bộ y tế xã, thị trấn; 169 cán bộ y tế thôn bản, thường xuyên cắm chốt để giám sát tình hình dịch bệnh trên địa bàn. Thông qua 8 lớp tập huấn

với thời gian 4 ngày/lớp đã tổ chức tập huấn cho khoảng 140 cán bộ y tế cơ sở nâng cao nghiệp vụ, cách thức xử lý ổ dịch sao cho an toàn, tránh truyền nhiễm, lây lan đối với những người xung quanh.

Về trang thiết bị: với phương châm xác định y tế thôn bản là lực lượng chủ lực trong phát hiện và xử lý ổ dịch cúm gia cầm, đến nay y tế cơ sở đã chuẩn bị đủ các cơ số thuốc dự trữ với hơn 2 tấn Cloramim B khử khuẩn, làm sạch môi trường, trên 900 đồ bảo hộ cá nhân, 300 tuýp thuốc rửa tay, 6 bình phun hoá chất và gần 8.000 viên thuốc tamiflu (kháng vi rút) để phát miễn phí cho người dân nơi có dịch xảy ra.

Về công tác tuyên truyền: Đẩy mạnh tuyên truyền qua hệ thống phát thanh, phát các tin, bài định kỳ 1 tháng 2 lần. Kẻ, vẽ các khẩu hiệu tường tại nơi tập trung dân cư, mỗi xã ít nhất 4 chiếc. Thông qua các cuộc họp, hội nghị của Đảng, chính quyền, các ban ngành, đoàn thể ở địa phương tuyên truyền cho học sinh các khối nhà trường như 4 biện pháp phòng chống dịch cúm A (H5N1) tại cộng đồng, cách phát hiện các trường hợp nghi

ngờ bị nhiễm, hướng dẫn các biện pháp xử lý chuồng trại chăn nuôi theo quy định của ngành thú y, hướng dẫn các biện pháp đảm bảo an toàn vệ sinh thực phẩm.

Về hoạt động giám sát, báo cáo: Mặc dù trên địa bàn huyện chưa có trường hợp nào bị nhiễm cúm A (H5N1) nhưng để kiểm soát ngành y tế đã xây dựng mạng lưới giám sát hàng ngày, đảm bảo thu thập các thông tin và báo cáo hàng ngày khi có dịch xảy ra, 4 lần/tháng nếu không có dịch sẽ do cán bộ trạm y tế trực tiếp tổng hợp và báo số liệu về y tế tuyến huyện. Đồng thời, bố trí mỗi trạm y tế bố trí một phòng cách ly, điều trị bệnh nhân một cách an toàn, đạt hiệu quả.

Công tác xử lý môi trường: Thực hiện đúng quy trình, hướng dẫn của Bộ Y tế, tiến hành khử khuẩn nguồn nước bằng hóa chất, tổ chức giám sát các trường hợp ra vào vùng dịch nhằm tránh nguy cơ lây nhiễm cao.

Công tác tài chính: Ngoài khoản trợ cấp kinh phí từ nguồn ngân sách nhà nước là 100 triệu đồng/năm thì Trung tâm còn có sự hỗ trợ của ngành y tế tỉnh trong việc mua sắm, trang bị các vật tư, hoá chất tương đương 50 triệu đồng/năm và một số nguồn thu khác từ ngân sách địa phương (xã, thị trấn) vào khoảng 7 - 10 triệu đồng/năm để tăng cường hiệu quả công tác phòng chống dịch cúm gia cầm tại cơ sở.

Hoàng Anh

Nữ cán bộ thú y "vác tù và hàng tổng"

Dẫn thân: Chị là Vương Thị Mùi, đã 26 năm làm cán bộ thú y ở xã Bình Yên (huyện Thạch Thất, Hà Nội). Đợt cúm gia cầm năm 2004, chị đã cùng bà con lăn lộn chống dịch, mang lại "Bình Yên" cho cái xã mà cuộc sống chủ yếu dựa vào chăn nuôi này.

Chị Mùi tiếp chúng tôi trong nếp nhà cũ lợp ngói, có khoảng sân gạch đang phơi lúa, cây bưởi trước nhà trĩu quả. Người phụ nữ ngoài 50 tuổi, nước da ngăm đen, gương mặt sạm đi không chỉ vì tuổi tác mà đọng lại của những năm tháng bươn chải.

Nhịn đói là chuyện thường xuyên...

Chúng tôi hỏi lại những ngày cao điểm phòng chống dịch cúm gia cầm ở xã, những vất vả của người phụ nữ "ăn cơm nhà vác tù và hàng tổng"...

Chị kể: "Năm 2004, khi nhận được tin hộ gia đình đầu tiên ở xã có gia cầm chết nghi cúm, tôi hoang mang lo sợ lắm! Sự dịch lây lan trên diện rộng, ảnh hưởng đến sức khỏe, đời sống bà con ở xã."

Những ngày cao điểm, chị hầu như suốt ngày trên con xe Honda đời cũ, dong dỏng khắp đường làng ngõ xóm, cùng cánh đàn ông tham gia dập dịch, hướng dẫn từng hộ kỹ thuật phòng chống, tiêu huỷ gia cầm, tiêm phòng bảo vệ đàn gia cầm... nhịn đói là chuyện thường xuyên...

Hàng ngày chị thường xuyên phải tiếp xúc với gia cầm, với hoá chất độc hại... Đành rằng, đã có quần áo bảo hộ, găng tay, khẩu trang nhưng khi biết tin có người chết vì lây cúm gia cầm cũng khiến chị lo ngại.

Cao điểm phòng chống dịch cúm gia cầm, chị Mùi dong dỏng khắp xã, có ngày đi 40-50 cây số

"Gia đình, các con tôi cũng lo, lỡ dịch lây sang người là chết dở", chị bộc bạch.

Chị Mùi cho biết, chị tốt nghiệp trường trung cấp thú y của tỉnh Hà Tây cũ (từ năm 1982), làm cán bộ thú y xã đến nay đã 26 năm.

Cảm thông và chia sẻ

"Ở đâu có gia súc, gia cầm bệnh người ta cũng gọi, đêm hôm khuy khuất cũng phải đi. Tiền xăng xe, tiền điện thoại phải tự chịu

lấy... Nhưng về nghĩ là hết", chị tâm tư.

Tùng ấy năm chị tham gia cống hiến cho xã hội, gánh nặng chăm lo nuôi sống gia đình, chuyển vào vai chồng chị, vốn là bộ đội phục viên về làm thêm nghề khai thác đá ong, một "tài nguyên" của vùng quê này. Vào cao điểm dịch cúm gia cầm, ban đầu chồng chị cũng trách móc về chuyện chị đi tối ngày nhưng sau dần cũng hiểu ra, chia sẻ gánh nặng gia đình và đồng viên chị yên tâm công tác.

Cô con gái đầu lòng, tên Thủy, cũng làm cán bộ thú y ở xã tỏ ra thông cảm: "Năm 2004, bùng phát cúm gia cầm ở xã, mẹ em khá vất vả, không mấy khi có nhà. Nhiều khi đêm hôm, có người gọi là phải đi ngay. Khi biết tin cúm gia cầm lây sang người và có người chết, em lo lắm!"

Câu chuyện đang dở thì trời đổ mưa, cái mưa của vùng bán sơn địa đổ xuống ầm ướt đến khó chịu. Chị Mùi lại lao ra sân cùng chồng con thu gom lúa, rơm đưa vào trong nhà...

Văn Tiến

Không có tiền độc hại và chế độ bảo hiểm xã hội

"Tôi nhiều năm làm gần như không công cho xã", chị Mùi cho biết. Đến năm 2000, mới được trợ cấp 120.000 đồng/tháng; năm 2001, 350.000 đồng/tháng.

Mới đây nhất từ 1/6/2008, Trưởng ban chăn nuôi thú y xã được hưởng trợ cấp 540.000 đồng/tháng, bằng lương tối thiểu, cán bộ thú y viên của xã được 162.000 đồng/tháng. Không chế độ bảo hiểm xã hội

hay độc hại gì khác.

Ngoài khoản tiền này, với mỗi mũi tiêm phòng cho gia cầm, theo chế độ của Nhà nước, được 70 đồng, cộng vào những ngày cao điểm tham gia tiêu huỷ gia cầm được 50.000 đồng/ngày.

Theo chị Mùi, số tiền này cũng không thấm gì với tiền xăng xe, tiền điện thoại... mà chị phải bỏ ra cho công việc "làm dâu trăm họ" này.

Một ngày là phải có kết quả xét nghiệm ngay, nhưng nhiều lúc các nhà khoa học cũng gặp rắc rối khi bị người chăn nuôi "tung hoả mù". Họ mang mẫu bệnh phẩm đến rồi "chạy mất", khiến các anh phải đôn đáo điều tra cho rõ nguồn gốc bệnh phẩm thì mới dám công bố địa bàn bị dịch. "Tôi và cộng sự đã làm việc liên tục kể cả ngày nghỉ và ngày Lễ để kịp thời khống chế dịch"- TS Tô Long Thành, Phó Giám đốc Trung tâm chẩn đoán thú y T. Ư trải lòng khi dịch đi qua.

Hải Phương

"Gia đình tôi không sợ cúm gia cầm"

Chủ động: Đó là lời "tuyên bố" của ông Nguyễn Văn Hiến, chủ trang trại vịt ở thôn Ngoại, xã Phúc Kim, Thạch Thất (Hà Nội). Quả thực, trang trại có 2000 con vịt đẻ, nhưng đến nay vẫn chưa từng bị dịch cúm gia cầm.

Ông Hiến và các cháu.

© Lê Minh

Khi dịch cúm bùng phát, ông làm gì để bảo vệ trang trại mình?

Lúc đó, tôi thực hiện nguyên tắc "nội bất xuất, ngoại bất nhập", không cho người lạ vào trại, cách hai ngày lại rắc vôi bột một lần xung quanh. Khi biết có vắc-xin phòng cúm H5N1, chúng tôi thực hiện tiêm phòng đúng hướng dẫn của cán bộ thú y, đồng thời mua thêm vi-ta-min, khoáng chất về bồi dưỡng cho lũ vịt để tăng sức đề kháng. Cứ như vậy, mỗi đợt bắt vịt về, chúng tôi liền báo cho Trạm thú y huyện, để họ cấp thuốc và giúp tiêm phòng cúm gia cầm ngay.

Ngay năm 2001, khi mới bắt đầu chăn nuôi, ông đã áp dụng các biện pháp phòng, chống gì?

Chúng tôi luôn tuân thủ quy trình chăn nuôi an toàn sinh học. Không nuôi vịt theo kiểu thả rông mà phải quây lại trên sông và đầm ao của nhà. Chuồng trại thì xây dựng trên khu đất cao, thoáng mát, cách hai ngày lại thay trấu một lần để nền chuồng luôn

khô ráo, đồng thời khử trùng tiêu độc thường xuyên bằng thuốc Na-iodin, nước Gia-ven do Trạm thú y huyện hướng dẫn. Việc mua con giống cũng cần bảo đảm chất lượng, xác định nguồn gốc rõ ràng, như nuôi vịt thì phải tìm đến Trung tâm nghiên cứu vịt Đại Xuyên chẳng hạn. Đặc biệt, chúng tôi rất có ý thức tiêm phòng vắc-xin, không chỉ là cúm gia cầm mà các loại bệnh khác, thường xảy ra trên vịt như dịch tả vịt, newcastle, CRD...cũng được tiêm phòng đầy đủ theo đúng quy trình thú y.

Năm 2004, khi dịch cúm bùng phát mạnh nhất, gia đình ông có bị thiệt hại không?

Có chứ. Mất trắng hơn 100 triệu đồng do thị trường gia cầm bị đóng băng, bán trứng không ai mua, trong khi hằng ngày chúng tôi vẫn phải bỏ công, tiền mua thức ăn, thuốc thú y, vi-ta-min để duy trì đàn vịt. Trong vòng 40 ngày, gần hai vạn rưỡi trứng cũng phải đập vỡ, đổ hết cho cá ăn. Vì gia đình còn

có 4,7 mẫu ao nuôi cá trắm. Bảy tháng là thu được một lứa khoảng 3,5-4 tấn cá.

Sau đó, ông có phải vay ngân hàng để tiếp tục chăn nuôi không?

May mắn là không. Do vệ sinh phòng dịch tốt, bản thân trang trại không bị dịch, đàn giống vẫn còn nguyên, nên sau khi dịch qua, chúng tôi đã gỡ được đồng vốn và tiếp tục chăn nuôi.

Sống bằng nghề nuôi vịt, gia đình ông có sợ bệnh cúm gia cầm không?

Nói thật, tôi không sợ bệnh cúm gia cầm! Bởi vì chúng tôi luôn cảnh giác với dịch cúm, luôn chủ động và có kinh nghiệm phòng, chống, nên hoàn toàn không có gì phải sợ nó cả. Mặt khác, nếu có sự biến chủng của vi-rút H5N1 gì đó thì trang trại của chúng tôi cũng ở cách xa khu sinh hoạt gia đình nên có thể yên tâm cho sức khỏe của mọi người, nhất là các cháu nhỏ.

Hải Phương

Nhờ phòng bệnh tốt, nên đến nay đàn vịt nhà ông Hiến khỏe mạnh hàng ngày đẻ 1500 quả trứng.

© Lê Minh

Những khoảnh khắc giật mình về... **con gà**

Hành trình của một con gà từ khi được ấp nở đến khi trở thành một món ăn hấp dẫn có lẽ là câu chuyện chẳng mấy ai quan tâm. Đến khi có hàng trăm người chết vì bệnh cúm gia cầm, người ta mới giật mình nhận ra: có những khoảnh khắc mình đối diện với nguy cơ lây nhiễm căn bệnh chết người mà không hề biết ...

Hiện nay, nhiều gia đình đã mở rộng quy mô chăn nuôi theo mô hình trang trại. Nhưng phần lớn chuồng trại vẫn chưa bảo đảm tiêu chuẩn và tiềm ẩn nguy cơ lây nhiễm dịch bệnh cao.

Nguy cơ lây nhiễm cúm ngay chính ở các hộ gia đình chăn nuôi nhỏ.

Ở chợ những người bán gà này quá thờ ơ với virút cúm khi không dùng phương tiện bảo hộ.

Những con gà bị nhồi nhét quá nhiều vào lồng. Đây là điều kiện để virút tồn tại và lây lan

Hầu như những con gà được bày bán tại cửa hàng này không hề có dấu kiểm dịch và không rõ nguồn gốc xuất xứ.

Máu gà là nơi có mật độ vi rút H5N1 đậm đặc. Liệu những người này có biết điều đó khi cắt tiết ?

Lông gà cũng là nguồn lây bệnh.

Nhiều hàng bán thịt gà nhỏ vẫn tồn tại ở những địa điểm không bảo đảm vệ sinh an toàn thực phẩm .

Gà luộc ở nhiệt độ 70°C, virút cúm H5N1 sẽ chết.

Vịt nuôi nhỏ lẻ thả tự do ở rãnh nước thải của thôn Phú Hộ.

“Có gì mà phải sợ”

Chủ quan: Đối với nhiều hộ dân ở xã Bình Phú (Thạch Thất), dịch cúm gia cầm điều đó là chuyện xa vời. Vì thế, họ vẫn giữ những thói quen chăn nuôi cũ mà không hề nghĩ rằng những thói quen ấy có thể nguy hiểm đến tính mạng nếu dịch cúm xảy ra.

Chuồng nuôi vịt của ông Nguyễn Hữu Toàn (56 tuổi) làm sát ngay sau nhà ở. Chỉ có khoảng 60-70 m² mà ông Toàn dùng để nhốt tới 1300 con vịt đẻ. Chuồng chia làm hai ngăn, mái lợp tấm xi măng, xung quanh xây gạch, trên nền phủ lớp trấu dày lẫn chất thải của đàn vịt. Hôm nay rất mát trời và không khí có phần hơi hanh khô, vậy mà mới chỉ đứng vài phút mùi chất thải xông lên khiến chúng tôi ngạt thở. Không biết những khi trời mưa ẩm hoặc nắng nóng thì cả gia đình ông Toàn sẽ phải đối phó như thế nào với thứ mùi rất khó chịu này?. Vậy mà ông Toàn đã rất tự hào khi nói với chúng tôi rằng chuồng nuôi nhà ông rất sạch: "Có sạch sẽ thì con của chúng mới khoẻ mạnh, chóng lớn."

Chỉ sợ mất tiền

Hộ ông Toàn có đàn gia cầm lớn nhất xã. Ông làm nghề chăn nuôi vịt đẻ đã 18 năm nay. Để bắt công nuôi, ông thường mua vịt trưởng thành từ các nơi khác về ghép đàn. Từ khi có dịch cúm gia cầm, mỗi năm ông đều tiêm phòng theo hướng dẫn của cán bộ

thứ y xã, ông khẳng định chắc chắn rằng đàn vịt của ông không thể bị dịch được. "Người ta cứ nói vậy chứ chúng tôi ở vùng này có bao giờ thấy bị dịch gì đâu. Cùng lắm chúng chỉ chết do bị bệnh đi ngoài khi ăn phải thức ăn không bảo đảm. Cũng có khi chết tới vài chục con nhưng như thế là chuyện bình thường, chẳng có gì đáng lo ngại." Ông Toàn nói. Hằng ngày, ông lùa đàn vịt ra đồng thả trên khu ruộng trũng, buổi tối lại lùa về. Khi cho vịt ăn, tiêm thuốc, nhặt trứng, dọn chuồng cũng như lộn ruộng lùa đàn vịt về nhà ông chẳng bao giờ mang ủng, găng tay hay đeo khẩu trang.

Cũng như ông Toàn, anh Cán Văn Hộ (45 tuổi) ở thôn Phú Hộ đang duy trì đàn 1000 con vịt siêu trứng. Khác với ông Toàn, anh Hộ thuê hẳn một khu hồ nước của xã ở xa khu dân cư khoảng hơn 300 mét và dựng lán để ở trông coi đàn vịt. Anh rất tự hào về mô hình chăn nuôi đàn vịt của mình vì nó là một khu riêng biệt và rộng rãi. Ở một góc ao, anh quây lưới, không mái che và thả đàn vịt ở đó. Khi chăm sóc vịt, anh thường ở trên, chỉ mặc mỗi chiếc quần cộc, dầm mình dưới nước ao. Giống như ông Toàn, anh cho

ràng đàn vịt rất sạch, được tiêm phòng hằng năm và rất yên tâm vì với cách chăn nuôi này, đàn vịt của anh không thể mắc dịch được. Chẳng may trong đàn có con vịt nào chết anh thường liệng xác chúng lên mấy thửa ruộng gần đó. "Thời gian đầu mà đem chôn." Anh Hộ nói. Nếu dịch bệnh xảy ra thì điều làm anh hoang mang nhất là giá cả hỗ trợ khi phải tiêu huỷ đàn vịt. Anh từng được thăm một trại nuôi gia cầm công nghiệp. Nhưng khi hỏi anh có ý tưởng lập một mô hình tương tự không thì anh nói chăn nuôi như thế này quen rồi, mà mô hình của anh cũng tốt chán. Lập trang trại nuôi công nghiệp thì lấy đâu ra vốn, rồi còn phải lo khâu tổ chức quản lý cũng như giải quyết đầu ra cho sản phẩm nữa...

Thói quen khó đổi

Đến thăm một số hộ chăn nuôi gia cầm nữa ở Bình Phú với số lượng nhỏ hơn, chúng tôi đều gặp cùng cách quản lý, chăm sóc đàn gia cầm tương tự. Mặc dù họ đều biết cúm gia cầm có thể lây sang người dẫn đến tử vong nhưng đó là chuyện ở đâu đâu, không liên quan gì đến vùng đất mà họ đang sống.

Cán bộ thú y của xã cho biết đây là thói quen và nếp nghĩ không dễ gì một sớm một chiều thay đổi. Ngay cả vào thời điểm dịch cúm gia cầm bùng phát căng thẳng nhất trên địa bàn huyện, tâm lý người dân vẫn rất chủ quan. Nhốt gà vịt để tránh lây nhiễm bệnh từ đàn khác nhưng khi tiếp xúc với đàn vịt cả ngàn con, người dân lại không sử dụng biện pháp phòng ngừa nào cho bản thân. Đây là điều thực sự đáng lo ngại. Vì các hộ chăn nuôi rải rác ở từng khu vực khác nhau nên việc kiểm soát rất khó khăn. Khi chưa tiếp cận và xây dựng được các mô hình chăn nuôi công nghiệp thì việc phòng chống dịch vẫn mang nặng tính thủ công, bị động và hiệu quả thấp.

Kim Hiếu

Đàn vịt hàng nghìn con của ông Toàn cũng thả tự do ngoài đồng.

Phái yếu nói gì về dịch cúm gà?

Góc nhìn: Đảm đương công tác nội trợ trong gia đình, phái nữ có không ít "chiêu" ứng biến với dịch cúm gia cầm. Người không ngại hiểm nguy, vững vàng là những chiến sỹ trên mặt trận phòng chống dịch. Người hoang mang, hoảng sợ "cự tuyệt" với loài lông vũ ngay cả khi hết dịch. Không ít các bà, các cô lại như "điếc không sợ súng".

Tay trần làm gà, chị Hoàng Thị Xuân, 40 tuổi - chủ một quán ăn tại xã Bình Yên, huyện

Thạch Thất, Hà Nội, thản nhiên: "Kể cả có dịch thì trong nhà vẫn có vài con dự trữ, nuôi sạch sẽ làm gì có bệnh tật. Ti vi nói nhiều, cẩn thận hơn thì lấy cái khăn bịt mũi thế là được, mấy năm nay quanh đây có ai chết vì cúm gà đâu?". Người không hiểu thì bảo chị Xuân thật "bản lĩnh" trước dịch cúm, người biết thì than trời bà này quả là điếc không sợ súng! Nếu biết được rằng Việt Nam là quốc gia thứ hai ở châu Á có số người chết vì dịch cúm gia cầm, có lẽ chị Xuân đã không dám liều lĩnh đến vậy.

Thời dịch, trong khi các hộ chăn nuôi gia cầm méo mặt thì cũng có không ít loại hàng hoá khác "lên ngôi".

Chị Nguyễn Hồng Nga, dược sỹ tại một cửa hàng thuốc cho biết: "Khi dịch cúm gia cầm xuất hiện, lượng thuốc bổ, tăng sức đề kháng như Vitamin C, B1, Homtamin, Amorvita... bán khá chạy." Một mặt hàng nữa cũng "phất" lên nhờ dịch cúm: khẩu trang! Trong gia đình chị Nga, bên cạnh việc uống thuốc bổ thì mọi thành viên cũng nhắc nhở nhau đeo khẩu trang khi ra đường, rửa sạch tay trước và sau khi ăn. "Còn gà, vịt thì cấm tiết!"

Công tác tại một cơ quan truyền thông, song hàng ngày chị Nguyệt Minh ở chung cư Mỹ

Đình, huyện Từ Liêm, Hà Nội vẫn phải thường xuyên chăm lo bữa ăn cho gia đình gồm chồng và con trai 4 tuổi. Điều đáng nói, gà là món ăn "khoái khẩu" của tất cả các thành viên trong nhà, trung bình mỗi tuần có tới 3-4 lần và thường là mua tại chợ, "chọn con nào thì cắt tiết, vặt lông làm thịt ngay tại chỗ". Khi được hỏi có e ngại khi mua phải gà không rõ nguồn gốc, chưa qua kiểm dịch, chị Minh thẳng thắn: "Em không quan tâm đến dấu thú y hay chứng nhận kiểm dịch, gà đập thành phạch, thịt chắc, ngon là được".

Người ta có thể thấy trong nhà chị có nhiều chai rượu tỏi và gừng. "Tôi ngâm rượu tỏi và gừng để bảo vệ gia đình tôi khỏi cúm gia cầm".

Khi ti vi thông báo có dịch, chị Mai Thị Huấn thường bắt chồng và con của chị mỗi ngày đều phải uống 1 chén rượu. Chị được 54 tuổi này kể rằng một lần chị đã đọc được trên báo việc tỏi giúp chống lại bệnh cúm và gừng giúp chống lại vi khuẩn. Chị cũng đã đọc được rằng từ lâu, người Ai Cập đã dùng tỏi để phòng chống cúm. Vì vậy, chị quyết định dùng cách "thần kì" để phòng bệnh cho gia đình mình.

"Thời điểm bùng phát dịch tại huyện, tôi trực tiếp tham gia mổ hàng chục con gà chết để

xác định bệnh. Nói thật lòng là cũng có lúc sợ, nếu lây nhiễm thì cán bộ thú y sẽ bị dính đầu tiên".

Đây là những lời gan ruột của chị Phạm Thị Hòa-Trưởng Trạm thú y huyện Thạch Thất, đến nay chị đã có 23 năm trong nghề. Vừa làm công tác chuyên môn, vừa là cán bộ phụ nữ, trong thời gian dịch hoành hành, chị Hòa đã cùng với đồng nghiệp, các hộ dân lăn lộn chống dịch, tự tìm tòi, tham khảo tài liệu để hướng dẫn bà con nhận biết gia cầm mắc bệnh, cách phòng chống, chuyển hướng vật nuôi dần vực lại thu nhập cho gia đình...

Nhiều khi trước ánh mắt lo ngại của chồng con, hàng xóm láng giềng, chị Hòa đã cố gắng trấn an, bởi "mình mà không vững vàng thì mọi người không hiểu hết về H5N1 còn hoang mang cỡ nào?"

Chị em đi chợ cũng có cách phòng bệnh riêng. Chị Nguyễn Thị Lành, 37 tuổi, bán gà tại chợ

Hàng Bè, Hà Nội, tâm sự: "Thôi thì không thể đùa giỡn với tính mạng, ở chợ thì đi ủng, đeo găng, rắc vôi bột xung quanh khu vực giết mổ, tự bảo vệ cho mình, về nhà buông túi, buông mũ là tắm rửa sạch sẽ, phòng tránh cho mọi người."

Vì sự an toàn của người thân và cũng là một cách giữ chân khách hàng, chị Bùi Như Thảo - chủ quán phở gà khá nổi tiếng ở phố Lò Sũ đã bổ sung thêm trong "menu" món phở bò, bún tôm. Nếu hết dịch thì cũng phải mua gà "đầu xanh" bởi phòng tránh cho chính mình trong quá trình chế biến trước khi bán cho khách.

Kim Oanh

"Em đã phải tự tìm hiểu những thông tin về bệnh cúm gia cầm này để nói lại cho rõ ràng với bạn bè". Đó là cách mà em Nguyễn Thị Thanh Hằng, học sinh lớp 10 trường PTTH Thạch Thất, Hà Nội đã phải làm đầu năm 2004 để giải "oan" cho mình. Sau khi đàn gia cầm 300 con của gia đình em bị thiêu hủy vì dịch bệnh, Hằng bị bạn bè gọi là "con nhà có dịch". "Các bạn ngại không dám tới gần em vì sợ bị lây bệnh. Khi ấy ai cũng nghĩ là bệnh cúm rất kinh khủng và sẽ lây từ người qua người!". Hằng tâm sự.

Minh Yến

"Chúng tôi phải làm việc trong sự kì thị"

Y tế: Hơn 200 nhân viên của Viện Các bệnh truyền nhiễm và nhiệt đới quốc gia đã tích cực tham gia vào cuộc chiến chống lại bệnh cúm gia cầm trong những điều kiện khó khăn. Đáng buồn nhất là sự kỳ thị của nhiều người, kể cả các đồng nghiệp...

"Trong một đợt dịch cúm gia cầm vào năm 2007, khi chúng tôi xuống ăn cơm tại căng tin của bệnh viện, một số đồng nghiệp đã đề nghị chúng tôi nên ngồi xa họ hoặc thậm chí không nên xuống căng tin ăn cơm để tránh lây bệnh cho những người xung quanh", bác sĩ Nguyễn Trung Cấp, phó trưởng Khoa cấp cứu và điều trị tích cực của Viện các bệnh truyền nhiễm và nhiệt đới quốc gia, kể.

Theo ông, điều đáng buồn là trong khi các bác sĩ phải hi sinh rất nhiều để chăm sóc bệnh nhân, họ thường xuyên phải đối diện với sự kì thị của những người thiếu hiểu biết, kể cả từ phía đồng nghiệp.

Các bác sĩ của Khoa cấp cứu quyết định gọi cơm hộp nhưng chỉ được một ngày. Ngày kế tiếp, ngay cả người đưa cơm cũng không dám mang cơm tới. "Họ đặt cơm vào một chiếc làn để chúng tôi dùng dây kéo chiếc làn lên chứ không dám trực tiếp đem cơm lên phòng cho chúng tôi", ông kể với giọng buồn.

Do sự thiếu hiểu biết của người dân, các bác sĩ của Viện Các bệnh truyền nhiễm và nhiệt đới quốc gia thường không dám nói thật với mọi người về công việc của mình. Thực tế, cứ khi nghe đến "bệnh truyền nhiễm" là họ lập tức có những thái độ kì thị không chỉ đối với bản thân các bác sĩ mà cả người thân của họ. Ngay đối với người thân trong gia đình, họ cũng không dám nói thật về việc phải chăm sóc các bệnh nhân cúm gia cầm.

Thực tế, theo các chuyên gia, "không có bất kì cơ sở nào để người dân kì thị các bác sĩ vì khi khám, chữa bệnh cho bệnh nhân, họ luôn làm tốt các bước phòng bị cơ bản như mang đầy đủ các dụng cụ bảo hộ bởi nếu không, chính họ sẽ là những người đầu tiên bị nguy hiểm tính mạng. Và thực tế, chưa có bác sĩ nào của Viện Các bệnh truyền nhiễm và nhiệt đới quốc gia bị nhiễm bệnh".

Chi phí chữa bệnh cao

Kể từ khi tiếp nhận bệnh nhân đầu tiên vào năm 2004, Viện các bệnh truyền nhiễm và nhiệt đới quốc gia đã tiếp nhận và điều trị 45 bệnh nhân nhiễm cúm gia cầm trong đó 10 bệnh nhân đã tử vong.

Các bác sĩ ở Viện Các bệnh truyền nhiễm và nhiệt đới quốc gia chăm sóc bệnh nhân cúm gia cầm.

Theo bác sĩ Nguyễn Hồng Hà, Phó Viện trưởng của Viện, chi phí cho một bệnh nhân cúm gia cầm thường rất cao, từ 2 đến 3 triệu đồng/người/ngày, phần lớn dành cho việc vận hành các máy móc như máy thở, các thiết bị bảo hộ, thuốc... Mỗi bệnh nhân sẽ phải điều trị trong khoảng từ 3 tuần đến 3 tháng, tùy theo tình hình diễn biến của bệnh.

Có trường hợp một bệnh nhân ở Thái Bình đã phải điều trị trong 87 ngày. Vậy, chi phí cho bệnh nhân này khoảng 200 triệu đồng. Số tiền này hoàn toàn do Nhà nước chi trả vì đa số các bệnh nhân mắc cúm gia cầm đều là nông dân nghèo. Vậy, hãy thử hình dung chi phí khổng lồ mà Nhà nước đã phải bỏ ra để chăm sóc 106 bệnh nhân cúm gia cầm.

Theo quy định của Tổ chức Y tế thế giới (WHO), các bác sĩ điều trị cho bệnh nhân mắc cúm gia cầm phải được trang bị đầy đủ các phương tiện bảo vệ cá nhân như khẩu trang chuyên dụng, mũ, quần áo, ủng, kính... Hiện nay, các trang thiết bị của Viện vẫn đủ dùng nhưng ông Hà cho biết: "Nếu dịch cúm gia cầm bùng phát, trang thiết bị y tế của Viện chỉ đủ dùng trong một tháng".

Cũng như việc chăm sóc các bệnh nhân mắc bệnh truyền nhiễm, bệnh nhân cúm gia cầm cần được chăm sóc trong các buồng bệnh cách ly theo đúng tiêu chuẩn của WHO. Mỗi phòng gồm buồng bệnh cách ly, buồng đệm, phòng vệ sinh và đầy đủ các trang bị bảo hộ cần thiết. Ông Nguyễn Hồng Hà tiết lộ, để xây dựng một phòng bệnh tiêu chuẩn như vậy, cần đầu tư ít nhất 1 triệu đô la Mỹ. Chính vì vậy, hiện nay, Viện đang kêu gọi sự tài trợ từ các tổ chức trong và ngoài nước để xây dựng một số phòng bệnh đạt chuẩn.

Về cơ bản, các triệu chứng cúm gia cầm không khác cúm thông thường: ho, đau họng, chảy nước mũi. Tuy nhiên, khi bị cúm thông thường, người bệnh sẽ sốt cao dần lên 38°C còn khi bị mắc cúm gia cầm, người bệnh sẽ sốt đột ngột trên 38°C. Bệnh nhân khi mắc cúm A (H5N1) có thể tức ngực, tim đập nhanh, nhịp thở nhanh, dần dần bị suy hô hấp rồi suy đa phủ tạng dẫn tới tử vong. Người ta chỉ có thể nghi ngờ một người bị nhiễm cúm gia cầm khi người này có tiền sử tiếp xúc với người hay tiếp xúc hoặc ăn gia cầm bị bệnh.

Rửa tay bằng xà phòng là biện pháp phòng bệnh hiệu quả

Thuốc chữa bệnh cúm gia cầm ở người.

Tiêm vaccin cho gia cầm đúng định kỳ.

Trứng muối vẫn có khả năng chứa virut H5N1

Đúng chưa những điều "tôi nghĩ ..."?

"Khi có dịch chỉ cần không ăn thịt gà là chắc chắn không bị lây"

Chị Nguyễn Thị Hoa, sinh viên năm thứ nhất Đại học Luật, Hà Nội

Sai. Cúm gia cầm không lây qua đường tiêu hóa. Nếu ăn gà đã được nấu chín sẽ không bị lây nhiễm vi rút H5N1. Nhưng vì vi rút cúm chủ yếu lây qua đường hô hấp nên nếu bạn không ăn thịt gà nhưng vẫn tiếp xúc với gia cầm bị bệnh hoặc các chất nước thải từ gia cầm, lò giết mổ gia cầm bị bệnh bạn vẫn có thể bị nhiễm vi rút này.

"Gà tre không bị cúm gia cầm!"

Chị Diệu 44 tuổi, quê ở Hà Nam, bán trứng gà tre tại chợ tạm trên đường 800A - Nghĩa Đô - Hà Nội)

Sai. Cúm gia cầm là bệnh do virut H5N1 gây ra ở các loại gia cầm và một số loài thủy cầm. Một số động vật khác như chó khỉ... cũng có thể bị nhiễm cúm gia cầm. Gà ta, gà tre tuy có sức đề kháng cao hơn gà công nghiệp nhưng không miễn dịch với loại vi rút này.

"Gà, vịt hay chim bị ốm hoặc chết vì cúm gia cầm mới sợ chứ. Chim tôi mua về bị mắc bẫy, vẫn còn sống khỏe mạnh cho đến trước khi chế biến thì làm sao mà có virut cúm được!"

Chị Đồng Thị Thủy, 30 tuổi, nội trợ (Xuân Thủy, Cầu Giấy, Hà Nội)

Sai. Theo Cục thú y vì rút H5N1 có thể đã tồn tại trong gia cầm bị bệnh trước khi có các biểu hiện của bệnh. Trong khoảng thời gian ủ bệnh đó, gia cầm hoàn toàn khỏe mạnh. Vì vậy, gia cầm khỏe mạnh không có nghĩa là chưa bị nhiễm vi rút cúm.

"Con dâu tôi vừa mới đẻ. Tôi mua trứng muối và thậm chí là trứng gà ta, gà tre tươi về ủ bằng rượu nếp, sau đó chôn dưới đất một thời gian rồi mới đem ăn rất bổ cho người đẻ. Tôi nghĩ ngâm kỹ như thế qua muối, rượu thì chẳng còn vi rút nào sống được nữa!"

Bà Phạm Thị Hòa, 64 tuổi, nội trợ, Đông Quan, Nghĩa Đô, Cầu Giấy

Sai. Theo giải thích của các chuyên gia tại tổ chức Nông nghiệp và Thú y không biên giới: Khi gia cầm mẹ nhiễm virut H5N1 sẽ lây sang trứng. Vì vỏ trứng có kết cấu hóa học vững chắc để bảo vệ mọi thành tố bên trong kể cả virut H5N1. Vì lẽ đó mọi hình thức ngâm muối, rượu... đều không thể tiêu diệt được virut trong quả trứng gia cầm đã bị nhiễm bệnh.

"Nước tỏi có thể phòng và chữa được tất cả các bệnh cúm ở gà, vịt và thậm chí cả ở người. Đây là kinh nghiệm của các cụ từ xưa đến nay truyền lại. Gia đình tôi chủ yếu ngâm thóc và nước tỏi trước khi

cho gia cầm ăn hoặc lấy nước tỏi cho gia cầm uống để phòng bệnh chứ không cần phải đợi đợt để đi tiêm vắc - xin!"

Bà Nguyễn Thị Hiền, 59 tuổi, giáo viên về hưu, Văn Đức, Chí Linh, Hải Dương

Sai. Ngâm thóc vào nước tỏi và giã nước tỏi cho gia cầm uống chỉ có thể tăng sức đề kháng cho gia cầm và làm giảm nguy cơ nhiễm bệnh từ vi rút. Nhưng hiện nay không có nghiên cứu nào xác định nước tỏi có thể phòng hay chữa bệnh cúm H5N1.

"Năm nay cúm gia cầm chưa xuất hiện ở tỉnh tôi. Gia cầm ở nơi khác thì đã qua kiểm dịch. Cúm ở tỉnh khác thì chẳng thể lây được đến đây thì làm sao phải sợ!"

Chị Nguyễn Thị Tuyết, 27 tuổi, thị trấn Nho Quan, huyện Nho Quan, tỉnh Ninh Bình

Sai. Theo WHO, cúm gia cầm có nguy cơ bị phát tán rất lớn thông qua nhiều loài chim và động vật hoang dã. Vì lẽ đó không thể không tính đến khả năng các loài chim hoang dã mang theo vi rút cúm đến nhiều địa phương. Mặt khác, thực trạng nhập lậu gia cầm không qua kiểm dịch vẫn còn tràn lan. WHO khuyến cáo người dân phải thường xuyên tăng cường các biện pháp đề phòng dù xuất hiện dịch ở xa hay gần nơi mình ở.

Minh Yến

Đang cho chú chim cu gáy ăn trong chiếc lồng còn mới, ông Nguyễn Xuân Nho chỉ tay vào hơn chục lồng chim để trống: "Năm 2004, mình là chủ tịch UBND xã Bình Yên (Thạch Thất - Hà nội). Dịch cúm bùng phát, khắp thôn cùng xã người ta chỉ lo tiêu hủy gia cầm. Nhà mình khi đó cũng có vài chục con gà vịt, có hai con khướu, bốn con cu gáy và một con họa mi được chăm chút huấn luyện khá kỹ, đều đáng giá tiền triệu cả. Tiếc lắm lắm nhưng mình là cán bộ lãnh đạo, là Đảng viên, không gương mẫu làm trước thì còn vận động được ai." Ông Nho trầm giọng: "Cũng vì quá tiếc những con vật mà mình yêu quý nên tay chân đâm ra lóng ngóng, con họa mi sống ra ngoài, mình phải dùng súng bắn hạ. Ấu nó cũng chết oan vì dịch bệnh."

Quốc Khánh

Nhận thấy tầm quan trọng của việc tiêu huỷ gia cầm đúng quy định, Cục Bảo vệ môi trường (Bộ Tài nguyên và Môi trường) đã hướng dẫn người dân thực hiện các biện pháp cụ thể để khắc phục tình trạng ô nhiễm từ các hố chôn gia cầm bị dịch.

Cụ thể, vị trí hố chôn phải cách nhà dân ít nhất 100m, cách xa sông ít nhất 50m và mực nước ngầm (tầng chứa nước phục vụ sinh hoạt) ít nhất 5m; có chiều sâu ít nhất 1,5m; phủ lớp vôi bột xuống đáy nền ít nhất 5cm, đồng thời rắc đều trên thành hố; sau đó phủ lên thành và đáy hố tấm nhựa chống thấm rồi tiếp tục rắc vôi lên tấm lót.

Đất đắp hố phải cao hơn mặt đất, tránh nước mưa chảy vào, đồng thời phải phủ lên lớp đất mặt rơm rạ, dừa khô...

Người dân không nên sử dụng nguồn nước có nguy cơ ô nhiễm.

© Đức Giang

Ản họa mới nguy ô nhiễm nguồn nước

Khuyến cáo: Hàng nghìn hố chôn gia cầm không đúng quy định đang tiềm tàng nhiều mối nguy cơ ô nhiễm. Bởi thực tế đã xảy ra, việc thu gom và chôn lấp đảm bảo an toàn về môi trường vẫn còn bị coi nhẹ...

Báo cáo của tỉnh Đồng Nai, Bình Dương, Tiền Giang, Long An cho thấy, đã xảy ra tình trạng người dân đào hố, vứt gia cầm xuống rồi lấp đất vôi vàng, không ý thức hậu quả của ô nhiễm môi trường. Thậm chí, gia cầm dịch bệnh còn bị vứt bừa ra đường cho mưa nắng... Đã từng xảy ra chuyện, một số người dân lén vứt xác gia cầm chết xuống kênh Tân Hoá - Lò Gốm, ra sông Nhà Bè,... khiến các hộ nuôi tôm ở xã Hiệp Phước (Nhà Bè) lo ngại cho nguồn nước bị ô nhiễm sẽ gây thiệt hại đối với nguồn thủy sản của họ. Hiện đã xuất hiện cả nỗi lo của nhiều hộ dân dùng nước giếng tại các vùng có hố tiêu huỷ gia cầm.

Thay đổi thói quen trước khi quá muộn

Nhận thấy việc bảo vệ môi trường thời dịch cúm góp phần không nhỏ vào công tác phòng chống dịch cúm gia cầm, Ban

Xác gia cầm được thả tự do xuống kênh rạch.

© Đức Giang

Chỉ đạo Phòng chống Dịch bệnh Gia cầm - Thủy cầm TP.HCM đã tính tới việc lập bản đồ các điểm chôn huỷ gia cầm để ngăn ngừa nạn ô nhiễm môi trường và khả năng tiếp tục lây lan dịch bệnh từ các nơi này.

Tuy nhiên, điều mà nhiều người dân quan tâm là liệu các điểm ô nhiễm ấy có ảnh hưởng tới nguồn nước ngầm hay không? Bởi có nhiều thông tin cho rằng,

virus H5N1 không chỉ lây qua không khí (phân gia cầm bị bệnh được "cuốn theo chiều gió"), mà cả qua nguồn nước.

Trả lời câu hỏi này, TS. Nguyễn Đức Toàn - Giảng viên Khoa Môi trường, Trường Đại học Xây dựng khẳng định: Nếu chôn lấp gia cầm không đúng cách, hậu quả mà người dân phải gánh chịu sẽ rất nghiêm trọng. "Có mối liên hệ mật thiết giữa việc tiêu huỷ gia cầm không đúng cách với tình trạng ô nhiễm nguồn nước, không khí. Vì trong quá trình phân huỷ gia cầm chết thì các chất ô nhiễm đều có thể ngấm vào nguồn nước ngầm, sinh ra các khí độc hại".

Theo TS. Nguyễn Đức Toàn, người dân sẽ phải nhận kết cục xấu nếu không chịu từ bỏ thói quen tiêu huỷ gia cầm một cách qua loa. Bởi các khí độc hại khi thâm nhập vào nguồn nước sẽ là con đường ngắn nhất gây ra các loại bệnh. Tất nhiên, người dân sẽ không mắc bệnh ngay tức thì mà có thể kéo dài bởi vì các mầm bệnh thường được ủ trong đất một thời gian khá lâu, vào một thời điểm nào đấy mới phát tán. Và đó cũng là một trong những nguy cơ làm bùng phát dịch cúm gia cầm trở lại.

Thanh Xuân

Mầm bệnh đưa nhau vượt biên

Hậu họa: Gần Tết, thị xã Móng Cái (Quảng Ninh) tăng cường kiểm soát quản lý biên giới với Trung Quốc. Cánh lái buôn gà vịt lậu cũng hối hả tìm cách đưa hàng vượt biên. Virus H5N1 đã xuất hiện ở đây.

© Thu Hương

Gia cầm nhập lậu bị Đội quản lý thị trường số 4, thị xã Móng cái bắt được vào tháng 9/2008.

Khu vực bến Đá (phường Ninh Dương) là một trong những điểm từ nhiều tháng qua thường xuyên diễn ra tình trạng vận chuyển, mang vác gà chưa kiểm dịch từ bên kia biên giới về. Đường biên heo hút trong màn đêm, thỉnh thoảng lại bị xé toang vì ánh đèn của những chiếc xe máy Minxcơ, lên chặt những lồng gà được phủ kín bao tải bên trên. Ánh đèn pha từ chiếc ô tô của chúng tôi soi rõ những con gà nhập lậu nhộp nhúa vì bùn đất. Con nào con nấy mất lừ đừ như cá say thuốc, mỏ chảy đầy nước dãi. Màn đêm buông xuống và mưa càng ngày càng nặng hạt. Một người đàn ông trạc tuổi 40, tự xưng là ông chủ, tay cầm một bộ đàm và điện thoại di động mất nhớn nhác đưa qua đưa lại: "Thời tiết càng khắc nghiệt, dân buôn càng thích vì các cán bộ ngại đi tuần nên "đánh" hàng vào những lúc này càng dễ trót lọt..."

Thủ đoạn tinh vi

Một anh "cửu vạn" chuyên vận chuyển thuê cho các đầu nậu từ vài năm nay cho

biết: "Mình hay chở gà từ một số trang trại của các tỉnh Quảng Tây, Quảng Đông (Trung Quốc) về khu vực biên giới thị xã Đông Hưng hoặc một số khu vực Vạn Mỹ (Trung Quốc)." Từ đây gà được nhét 45-50 con vào một lồng và chất xuống các đò sắt vượt qua sông Ka Long nếu là biên giới đường bộ hoặc dùng tàu vỏ gỗ, bè mảng vượt qua đường biển nếu là biên giới đường thủy. Bên phía Việt Nam, những chiếc xe Minxcơ, xe tải nhỏ, xe ô tô 12 chỗ được tháo hết ghế bên trong nằm túc trực đợi sẵn.

Theo vệt sáng của "tiểu đội gà bay" chúng tôi đến Trạm kiểm soát liên hợp km15, được đám buôn lậu coi là "cửa tử" khó vượt qua nhất. Tại đây luôn có một lực lượng cửu vạn, xe ôm và nhiều phụ nữ, dưới sự "chỉ huy" của các ông chủ gà lậu. Họ sẵn sàng dùng áp lực uy hiếp hoặc cướp hàng khi bị các cơ quan chức năng phát hiện và bắt giữ. Đêm nay, tiếng xe và tiếng la ó "Hàng về" có vẻ lọt ngoài tai hai cán bộ gác chốt. Mặt lạnh tanh, hai nhân viên này thản nhiên như thể bên ngoài

không có những tiếng í ới từ bộ đàm và những ánh đèn pha sáng quắc. "Cánh cửa an toàn" hé mở, chỉ một loáng từng lồng gà đã được vận chuyển qua bên kia trạm bằng con đường mòn phía trái hoặc trên những thuyền nan nhỏ sang sông. Từng tốp xe Minxcơ lại lữ lượt nối đuôi từ bóng tối trạm km15 về điểm tập kết khu vực km17. Gà được chất lên các xe tải đang đợi sẵn xuôi hướng Hạ Long.

Cuộc chiến cam go

Ông Ty Văn Tuấn, Trạm trưởng Trạm Thú y Móng Cái cho biết: "Việc buôn bán gia cầm nhập lậu trên địa bàn thị xã Móng Cái có nhiều diễn biến phức tạp, những kẻ chuyên vận chuyển ngày càng nhiều thủ đoạn tinh vi. Chúng xé lẻ hàng chứ không tập kết thành từng điểm lớn. Hàng được nguy trang rất kỹ để tránh kiểm soát. Nguy hiểm hơn, những đối tượng này còn mang theo kiếm, bình xịt hơi cay để sẵn sàng chống lại các cơ quan chức năng nếu bị phát hiện."

Chính phủ chỉ đạo cho Quảng Ninh phải ngăn chặn gà nhập lậu, đề phòng dịch cúm gia cầm xâm nhập qua biên giới. Từ trước Tết đến nay, các cơ quan chức năng của tỉnh đã xây dựng các tuyến phòng thủ để ngăn chặn gia cầm và các sản phẩm gia cầm nhập lậu. Biên phòng kết hợp với Hải quan, Quản lý thị trường và Đội chống buôn lậu của các huyện để kiểm soát đường biên, trực giao thông từ cửa khẩu Móng Cái về thành phố Hạ Long. Các trạm kiểm tra trên các tuyến đường độc đạo được tăng cường. 9 tháng đầu năm 2008, các lực lượng chức năng trên địa bàn thị xã Móng Cái đã phát hiện và bắt giữ hơn 100 vụ gia cầm nhập lậu với số lượng hơn 100 tấn, tăng 60% so với cùng kỳ năm 2007.

Thu Hương

© Kim Hiếu

Bà Đồng Thị Thuận, 47 tuổi, chủ cửa hàng café Sao Linh, huyện Chí Linh, tỉnh Hải Dương: "Năm 2004 gia đình tôi mở một cửa hàng đặc sản gà đồi. Thời gian đầu công việc kinh doanh rất thuận lợi. Món lẩu gà đồi trở thành món đặc sản tạo nên thương hiệu của cửa hàng chúng tôi. Để đảm bảo nguồn thực phẩm, chúng tôi đã ký hợp đồng với một số trang trại nuôi gà thả đồi của huyện. Nhưng khi có thông tin về dịch cúm gà, khách hàng bắt đầu rời vắng hẳn. Hợp đồng với bà con không thể hủy vì bản thân gà của họ không có bệnh tật gì. Cả nhà tôi lao đao vì nợ lãi. Sau cú sốc đó, gia đình tôi không bao giờ có ý định kinh doanh bất cứ cái gì liên quan đến gà quế!"

Kim Hiếu

Người hùng ở vùng dịch

Kinh nghiệm: Hơn 4000 con gà bị tiêu hủy, một trang trại đầu tư gần nửa tỉ đồng lao đao vì dịch cúm gia cầm... Giờ đây, sau hơn 5 năm chung sống với dịch, từ trang trại ấy những lứa gà khỏe mạnh lại được xuất chuồng tỏa đi khắp mọi miền đất nước.

Hơn 1 giờ chiều, sân nhà ông Nguyễn Văn Thụy ở thôn Sen Trì, xã Bình Yên, Thạch Thất, Hà Nội, đang tĩnh lặng bỗng trở nên ồn ã náo nhiệt. Từ con đường đất trước nhà lần lượt bốn chiếc xe ô tô tải trọng từ 2 đến 2,5 tấn chạy vào sân. Cùng lúc gần chục người cả nam lẫn nữ quần áo lao động đi vào đứng ngổn tùm tùm, nói cười rộn rã. Họ là công nhân được ông Thụy thuê đến bắt gà cho khách mua. Ông Thụy, khoảng gần 50 tuổi, vừa đi Hà Nội về với cuốn sổ, cây bút trên tay, dáng điệu tất bật. Hôm nay nhà ông xuất chuồng lứa gà hơn 4000 con tổng trọng lượng gần 14 tấn.

Duyên nợ với lũ gà của ông Thụy bắt đầu cách đây 5 năm. Cuối 2002 một công ty của Ấn Độ thông báo về xã mời liên doanh chăn nuôi gà. Thấy mình có đủ điều kiện đáp ứng yêu cầu của đối tác, ông Thụy hưởng ứng. "Tháng Giêng 2003, tôi đầu tư hơn 300 triệu đồng vào làm chuồng trại, mua sắm trang thiết bị như hệ thống điều hòa, máy phát điện..." Để đáp ứng về chuyên môn, ông Thụy đã tham dự lớp trung cấp thú y do tỉnh Hà Tây cũ mở, được cấp chứng chỉ tháng 1-2003. Trước khi xảy ra dịch cúm, trang trại của ông đã cung cấp cho thị trường hai lứa với hơn 10 ngàn con gà.

Tối bởi vì dịch

Trại gà nhà ông Thụy là trang trại quy mô nhất của xã Bình Yên cho đến nay. Một dãy nhà dài tới gần 100 mét đủ chỗ cho hơn 5000 con gà giống lơ-go 40 ngày tuổi, nặng khoảng từ 2,7 đến 3 kg/con. Tường bao xây bằng gạch đá ong với ao nước rộng trước mặt tạo khoảng cách ly từ xa, dưới ao ông Thụy thả cá chim trắng để cải thiện bữa ăn và bán tăng thu nhập. Các gian nuôi nhốt gà được che kín bằng vải bạt nhựa xanh. Các ô cửa sổ nhỏ được căng màn ny-lông trong suốt. "Toàn bộ bên trong nơi thả gà được làm mát và thông thoáng bằng hệ thống điều hòa khổng lồ", ông Thụy giải thích, "Quy tắc vệ sinh nghiêm ngặt, trước khi vào nơi nuôi nhốt gà, mọi người đều phải qua hố rắc vôi bột hoặc dùng nước gia-ven khử trùng giày dép."

Nghiêm cẩn vậy mà năm 2004 trại gà

Những con gà khỏe mạnh chuẩn bị xuất chuồng.

Xe của lái buôn chờ lấy gà

của ông Thụy cũng không thoát khỏi sự tàn phá của "cơn bão" cúm gia cầm. Toàn bộ hơn 4000 con gà thành phẩm nặng ước hơn 10 tấn đã bị tiêu hủy ngay khi chúng còn khỏe mạnh. "Tiếc lắm! Đàn gà đang khỏe mạnh, nguồn giống được chuyển về từ trại gà bố mẹ ở Tam Dương (Vĩnh Phúc), con nào con nấy to lừng lững." Ông giám đốc công ty liên doanh Ấn Độ đã đến thăm trại gà nhà ông Thụy, đứng giữa đàn gà, quay phim, chụp ảnh, miệng nhai kẹo cao su bồm bồm. "Lúc đó khoảng tháng 2 năm

2004. Phải chấp hành chủ trương dập dịch trong vòng bán kính 3km từ điểm có dịch. Hơn nửa lúc đó gà cũng không bán được, mà giữ lại nuôi thì tốn thức ăn." Gần 10 tấn gà bị tiêu hủy, ông Thụy được Nhà nước hỗ trợ 23 triệu đồng.

Niềm vui trở lại

"Năm 2005, được sự giúp đỡ của công ty liên doanh, tôi khôi phục lại đàn gà", ông Thụy vui vẻ. Từ đó đến nay, bình quân mỗi năm ông nuôi theo hình thức gia công bốn lứa gà, mỗi lứa 5000 con từ một ngày tuổi, xuất chuồng lúc 40 ngày tuổi trở lên.

Chiều tà, hơn 14 tấn gà theo những chiếc xe tải của chủ buôn đến từ Hà Nội, Hòa Bình, Hải Dương... chờ đi. Chỉ ít ngày nữa, những gian chuồng nuôi nhốt gà của gia đình ông Thụy sẽ lại đón về lứa gà mới sau khi đã được vệ sinh sạch sẽ.

Thông tin cần biết

Vi rút H5N1 lây nhiễm như thế nào?

Vi rút H5N1 có thể lây nhiễm qua đường hô hấp và sự tiếp xúc trực tiếp với nguồn bệnh. Vì lẽ đó khả năng lây lan ra toàn đàn gia cầm rất cao. Người tiếp xúc trực tiếp với gia cầm hoặc các loài vật khác bị nhiễm như chim, chó, lợn, khỉ ... đều có khả năng bị lây nhiễm. Đã từng có thông tin cho rằng: ruồi và muỗi có thể truyền vi rút H5N1 nhưng cho đến nay, tổ chức Y tế Thế giới (WHO) cho biết: chưa có nghiên cứu chính thức nào khẳng định hai loài côn trùng này có thể chứa và truyền vi rút H5N1.

Cúm gia cầm có thể chữa được?

Cục Thú Y cho biết: gia cầm bị nhiễm vi rút H5N1 thường có tỷ lệ ốm và chết rất cao. Nhưng không phải bất cứ gia cầm nào nhiễm vi rút đều chết. Khả năng sống hay chết tùy thuộc vào số lượng vi rút và độc lực của chủng vi rút mà gia cầm nhiễm phải. Hiện nay, không có bất cứ loại thuốc nào để điều trị bệnh này ở gia cầm.

Đối với người, nếu được phát hiện và điều trị sớm (trong vòng 48 giờ sau khi nhiễm) hoàn toàn có thể được cứu sống. Nếu phát hiện muộn (sau 48 tiếng), khả năng được cứu sống là rất mong manh.

Nhận biết thịt gia cầm chết vì bị cúm H5N1 như thế nào?

Dấu hiệu chung, để nhận biết thịt gà bị bệnh là: Nội tạng đi kèm (nếu có) có hiện tượng xuất huyết, xám, hoại tử hoặc teo bé, đầu và mỏ bị sưng phù, tím tái, có những đốm đỏ do xuất huyết ở chân và các vùng da không lông. Tuy nhiên ở một số loài gia cầm khác dù đã bị nhiễm vi rút nhưng vẫn không có biểu hiện lâm sàng hoặc bệnh tích

Vi rút H5N1 có thể lây từ người sang người?

Đến nay, WHO vẫn khẳng định: Cúm H5N1 là bệnh của gia cầm, ít lây qua người. Tuy nhiên vi rút cúm này có thể biến đổi trong quá trình lây nhiễm giữa các loài hoặc kết hợp với vi rút cúm khác ở người để trở thành 1 loại vi rút lây từ người sang người.

Đã có vắc - xin tiêm phòng cúm gia cầm dành cho người?

Vắc - xin phòng bệnh cúm gia cầm đã được sản xuất và đang trong giai đoạn thử nghiệm. Tuy nhiên, theo WHO: dùng vắc - xin chỉ là một biện pháp ngăn ngừa và hạn chế. Bởi vi rút H5N1 có khả năng biến đổi nhanh, phức tạp và khó nắm bắt. Hiện nay chưa có một loại vắc - xin nào có thể phòng chống được các chủng vi rút cúm có thể xuất hiện trong tương lai.

Minh Yến

Hiểu biết đúng để phòng chống và ngăn chặn tốt dịch cúm gia cầm.

Để biết thêm thông tin về Cúm gia cầm, các bạn có thể tham khảo tại các nguồn sau:

Các Website của những cơ quan chức năng chuyên cung cấp thông tin về cúm gia cầm

- Trang thông tin của Cục Thú Y Việt Nam: <http://www.cucthuy.gov.vn>
- Trang thông tin chính của Bộ Tài nguyên và Môi trường: <http://www.monre.gov.vn> hoặc Cục Bảo vệ môi trường <http://www.nea.gov.vn>
- Trang thông tin về Dịch cúm gia cầm bằng Tiếng Anh và Tiếng Việt của Văn phòng đại diện Tổ chức Y tế Thế giới tại Việt Nam: <http://www.un.org.vn/who/avian>
- Trang thông tin của tổ chức Nông Lương thế giới tại Việt Nam: <http://www.fao.org.vn>
- Trang thông tin Bách khoa toàn thư mở Wikipedia <http://vi.wikipedia.org>
- Trang thông tin về cúm gia cầm bằng Tiếng Việt của Mạng điện toán và Hoa Kỳ: http://vietnamese.pandemicflu.gov/pandemicflu/envi/24/_www_pandemicflu_gov
- Trang thông tin chuyên đề về dịch cúm gia cầm của báo điện tử Vietnamnet: <http://www.vietnamnet.vn/dichcumga>

Điện thoại đường dây nóng cung cấp thông tin miễn phí về cúm gia cầm

- Tiếp nhận thông tin và giải đáp thắc mắc thông qua số điện thoại miễn phí: 1800555502 do Cục Thú y và Tập đoàn Bưu chính Viễn Thông Việt Nam lập ra dưới sự tài trợ của Tổ chức Lương thực và Nông nghiệp Liên hợp quốc (FAO).
- Ngoài ra tại các tỉnh, người dân có thể trực tiếp gọi điện tới số: Mã vùng + 1080 để được cung cấp số điện thoại nóng của địa phương về cúm gia cầm.

Kim Hiếu

Chị Nguyễn Thị Kim Oanh, 40 tuổi, hiện đang là giáo viên dạy lớp 1 trường Tiểu học Văn Đức, Chí Linh, Hải Dương đã buộc phải "xao nhãng" việc dạy học của mình để "trông" học trò khi địa phương xuất hiện dịch. Bởi lớp học của chị ở giữa cánh đồng nơi có hàng chục đàn vịt được chăn thả tự do. Chị lo lắng rằng: vào giờ ra chơi những học sinh bé nhỏ của mình chạy nhảy ngoài đồng và chẳng may bị nhiễm bệnh từ các đàn vịt ấy.

Minh Yến

Gìn giữ nguồn gien quý

Bảo tồn: Nhiều giống gà quý hiếm có nguy cơ tuyệt chủng nếu bị nhiễm cúm gia cầm. Người dân Lạc Thổ thuộc tỉnh Bắc Ninh đang nỗ lực bảo tồn và phát triển những con gà Hồ xuất xứ từ vùng Kinh Bắc.

Cân cao, ngực nở, mào xít, có yếm. Cân nặng từ 5 đến 7 kg, dễ nuôi mà thịt lại ngon. Gà Hồ có nguồn gốc từ thôn Lạc Thổ, nay thuộc thị trấn Hồ (Thuận Thành, Bắc Ninh). Đã có thời gà Hồ là con vật nuôi phổ biến trong các gia đình nông dân của vùng đất Kinh Bắc. Tuy là một giống gà quý, hiếm nhưng phương pháp nuôi lại hết sức dân dã. Thức ăn chính của gà là thóc, gạo, ngô... như các loài gà ta khác.

Trải qua thời gian, do tập quán nuôi chung nhiều giống gà và nuôi thả tự do nên xuất hiện sự lai tạp nhiều giống khác nhau. Đã có lúc gà Hồ gần như bị tuyệt chủng, chỉ còn một vài hộ ở Lạc Thổ nuôi dưỡng như một thú chơi riêng. Trước nguy cơ bị mai một, năm 1991 được sự giúp đỡ của Viện chăn nuôi Quốc gia, những người tâm huyết ở thôn Lạc Thổ đứng ra thành lập Hội nuôi gà Hồ. 22 hội viên cùng chung mục đích "khôi phục con gà Hồ trở về nguyên gốc". Ông Nguyễn Đăng Chung, "hội trưởng gà Hồ" kiêu hãnh: "Hiện nay có rất nhiều giống gà cho hiệu quả kinh tế cao nhưng chúng tôi, với trách nhiệm của người dân ở vùng đất đã sản sinh ra giống gà thuần Việt này, sẽ cố gắng bảo tồn và phát triển nguồn gien quý, coi đó như một "di sản" để lại cho con cháu mai sau".

Dùng hương ước để bảo vệ gà

Qua nhiều lần lai tạo từ những con gà chỉ còn 60% máu Hồ, đến 80%, rồi 90%. Hiện nay con gà Hồ đã cơ bản được khôi phục như ban đầu. Thật khó diễn tả hết niềm vui của bà con trong thôn khi những con gà Hồ thuần chủng đầu tiên ra đời. Ai nấy đều háo hức kéo đến chiêm ngưỡng giống gà quý hiếm của tổ tiên. Từ con gà gốc đầu tiên dần dà đã nhân lên được 250 con gà thuộc đàn gà thuần, chuyên cung cấp giống nuôi thịt. Những con chất lượng tốt được chọn thay thế dần những con gà giống gốc khi già cỗi.

Chỉ trong những ngày lễ, Tết và dịp tiếp khách quý người Lạc Thổ mới thịt gà Hồ để chiêu đãi. Không giống như các giống gà ta khác là "mần đẻ" gà Hồ mỗi lứa chỉ "sản sinh" khoảng 10- 12 quả trứng, mỗi năm đẻ 2- 3 lứa. Tốc độ nhân giống chậm nên mặc

© Thái Uyên

Gà Hồ không chỉ có ý nghĩa là một vật nuôi thông thường mà đã trở thành biểu tượng văn hóa riêng biệt của vùng Kinh Bắc.

dù đã được khôi phục song số hộ nuôi gà Hồ của thôn mới vãn vẹn 57 trong tổng số 1.000 hộ. Nuôi gà Hồ mất thời gian dài mới được xuất chuồng, con mái nuôi 10 tháng, còn con trống sau 12 tháng mới "trưởng thành". Không phải nhà nào cũng có "hứng" nuôi.

Năm 2004, dịch cúm gà xảy ra ở nhiều tỉnh trong cả nước trong đó có Bắc Ninh. Gà chết hàng loạt gây thiệt hại kinh tế nghiêm trọng và đe dọa sức khỏe của cộng đồng. Chẳng ai bảo ai, tất các hội viên Hội nuôi gà Hồ cùng đồng loạt tiến hành nhiều biện pháp phòng chống, khống chế dịch. Nhà nhà nuôi nhốt gà trong chuồng giảm tiếp xúc với nguồn bệnh xung quanh, phun

thuốc xử lý môi trường. Mọi người tuân thủ quy định của làng, không đưa gia cầm từ nhà này sang nhà khác. Những hộ nuôi gà Hồ đã thống nhất nhốt tất cả những con gà tốt nuôi tập trung trong 10 hộ ở cách xa nhau để có điều kiện chăm sóc nuôi dưỡng và hạn chế tối đa tiếp xúc với nguồn bệnh. Mọi hoạt động ra vào thôn được kiểm soát chặt chẽ. Ai không tuân thủ coi như vi phạm hương ước của làng.

Dịch cúm gia cầm tạm qua đi, người dân Lạc Thổ thở phào, bao tâm sức của họ để bảo vệ đàn gà Hồ đã được đáp đền: không có chú gà quý hiếm nào bị dính vi-rút cúm.

Thái Uyên

Hội thi gà Hồ thời phong kiến là thi gà đã giết thịt được bày lên mâm. Con gà nào đạt trọng lượng 6 quan (tương đương với 7kg) bấy đẹp nhất như thế rồng bay sẽ đạt giải nhất. Hội được tổ chức vào đầu xuân, khoảng mùng 9, 10 tháng 2 âm lịch. Những gia đình thi gà đạt giải cao sẽ gặp nhiều may mắn trong năm mới

Hội thi gà Hồ ngày nay là thi gà sống, còn gọi là "Hoa hậu gà". 5 năm mới tổ chức 1 lần vào ngày hội làng. Các tiêu chí đánh giá một con gà đẹp ngoài phần trọng lượng còn căn cứ vào các đặc điểm như: đầu gốc, mào xít, chân dài, đuôi dài, mã...